

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/klj-2024-5.07>

## ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ МІНІМАЛЬНИХ ЗАПАСІВ НАФТИ І НАФТОПРОДУКТІВ

**Поліщук Олександр,**

Науково-дослідний інститут публічного права

Стаття присвячена дослідженню правових та теоретичних основ формування мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів в енергетичній системі України. Проведено аналіз нормативних передумов створення мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів у контексті виконання Україною взятих на себе міжнародних та європейських зобов'язань. Окремо з'ясовано, що потреба у створенні мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів є частиною системи енергетичної безпеки, визначення якої по-різному тлумачиться вітчизняними науковцями. Встановлено, що енергетична безпека є частиною національної безпеки, тому потреба у резервному збереженні енергетичних ресурсів на сучасному етапі розвитку України є критично необхідною.

З'ясовано, що дієвий механізм створення мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів є елементом системи енергетичної безпеки з огляду на те, що: впливає на рівень захисту енергетичних інтересів держави; є елементом системи підтримки життєво важливих ресурсів у країні; є складником системи доступу споживачів до природних ресурсів та продуктів їх переробки; безпосередньо впливає на економічну, соціальну, отже і на національну безпеку. Окремо відзначено позитивні аспекти нового Закону України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів».

Зроблено висновок, що створення мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів є важливим та необхідним кроком на шляху до забезпечення енергетичної стабільності та енергетичної безпеки, оскільки наслідки ворожих атак на територію України спричинили потребу у пошукові нових інструментів вирішення проблемних сфер суспільного життя, однією з яких є енергетика. Концепція мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів також відповідає положенням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та сприяє швидшому наближенню законодавства України до законодавства Європейського Союзу, що в свою чергу пришвидшує процеси інтеграції.

**Ключові слова:** енергетична безпека, енергетичний сектор, публічне управління нафтогазової сфери, мінімальні запаси нафти і нафтопродуктів, євроінтеграція.

### **Polishchuk Oleksandr. Theoretical and legal basis of creation minimum stocks of oil and oil products**

The article is devoted to the study of the legal and theoretical foundations of the formation of minimum reserves of oil and oil products in the energy system of Ukraine. An analysis of the regulatory prerequisites for the creation of minimum reserves of oil and oil products in the context of Ukraine's fulfillment of international and European obligations has been carried out. It was found out separately that the need to create minimum reserves of oil and oil products is part of the energy security system, the definition of which is interpreted differently by domestic scientists. It has been established that energy security is a part of national security, therefore the need for backup conservation of energy resources at the current stage of Ukraine's development is critically necessary.

It has been found that an effective mechanism for creating minimum reserves of oil and oil products is an element of the energy security system in view of the fact that: it affects the level of protection of the state's energy interests; is an element of the support system of vital resources in the country; is a component of the system of consumer access to natural resources and their processing products; directly affects economic, social, and therefore national security. The positive aspects of the new Law of Ukraine "On minimum reserves of oil and oil products" were separately noted.

*It was concluded that the creation of minimum reserves of oil and oil products is an important and necessary step on the way to ensuring energy stability and energy security, since the consequences of enemy attacks on the territory of Ukraine caused the need to search for new tools for solving problematic spheres of public life, one of which is energy. The concept of minimum reserves of oil and oil products also complies with the provisions of the Association Agreement between Ukraine and the EU and contributes to the faster convergence of Ukrainian legislation with the legislation of the European Union, which in turn accelerates the integration process.*

**Key words:** energy security, energy sector, public management of the oil and gas sector, minimum reserves of oil and oil products, European integration.

**Постановка проблеми.** В сучасному глобалізаційному середовищі питання дефіциту природних ресурсів з кожним роком набирає обертів та об'єднує науковців різних галузей. Дана проблема виходить за межі внутрішньодержавної, оскільки процеси всесвітньої торгівлі та розвитку економічних відносин в сучасному періоді знаходиться у фокусі уваги світової спільноти. Національні економіки держав залежать не лише від показників внутрішнього розвитку, а й загальних тенденцій формування нових економічних моделей взаємодії, тому пошук оптимальних та актуальних часу інструментів та механізмів збереження потенціалу природних багатств потребує нормативної урегульованості та вертикального втручання держав, як однієї з пріоритетних сфер та частини енергетичного потенціалу та сектору країни.

Питання формування в Україні мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів потребує додаткового дослідження з точки зору науки адміністративного права, оскільки лише державна ініціатива та процеси формування державної політики можуть встановити такий порядок видобутку та використання викопних джерел енергії, який би максимально задовольнив коло суб'єктів відносин, до яких окрім держави, належать також суб'єкти підприємницької діяльності та споживачі.

Саме тому, наука адміністративного права потребує додаткового змістовного наповнення в частині проведення теоретичних досліджень теоретико-правових основ створення в Україні мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Предмет запропонованої роботи є комплексним, тому варто звернути увагу

на праці вчених в галузі адміністративного права у частині досліджень, присвячених публічному управлінню та адмініструванню, формуванню та реалізації державної політики, та інших публічних галузей. Також вартими уваги є наукові результати досліджень учених в сучасній комплексній галузі енергетичного права. Серед дослідників слід виділити праці таких, як О. Бандурка, Ю. Битяк, О. Білоус, В. Ващенко, Ю. Ващенко, А. Григор'єва, С. Ківалов, Т. Коломоєць, А. Кореневич, В. Колпаков, О. Кузьменко, Ж. Соловійова, С. Стеценко, Ю. Харченко, В. Чернишова й інші.

**Метою статті** є дослідження теоретико-правових основ, нормативних джерел формування в Україні мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів з огляду на сучасні тенденції розвитку публічного управління та адміністрування та в умовах становлення основ енергетичної безпеки.

Науковою новизною публікації є авторський підхід до теоретичного аналізу правових основ формування в Україні мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів та сформовані висновки, які відображають авторський погляд на актуальне нормативно-правове регулювання.

**Методи дослідження.** Для формування актуальних висновків у роботі було застосовано комплекс методів наукового пізнання, серед яких слід виділити загальноюридичні методи, такі як індукція, дедукція, аналіз, синтез, узагальнення. Також, з огляду на галузевість дослідження, було використано спеціально-юридичні методи, такі як метод документального аналізу, порівняльно-правовий метод, метод інтерпретації.

**Виклад основного матеріалу.** Розпорядженням Кабінету Міністрів України

від 8 грудня 2009 року № 1498-р було схвалено Концепцію створення в Україні мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів на період до 2020 року. Уряд України визначив, що Україна належить до країн з дефіцитом власних природних вуглеводневих ресурсів, а рівень енергозалежності України є середньоєвропейським і характеризується відсутністю диверсифікації джерел постачання енергоносіїв, насамперед нафти, природного газу та ядерного палива. Також однією з проблем, яка впливала на потребу формування дієвого механізму вирішення нестачі запасів нафти і нафтопродуктів, була світова енергетична криза, що негативно впливала на економічний розвиток України, і спричиняє нестабільність цін на нафту, що в свою чергу призводить до значних ризиків непередбаченості під час розроблення проекту Державного бюджету України на відповідний рік, а відсутність важелів впливу на іноземних монополістів – постачальників нафти і нафтопродуктів на внутрішній ринок спричиняє виникнення кризи у забезпеченні нафтою і нафтопродуктами [1].

Важливою передумовою формування мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів є процес інтеграції України до Європейського Співтовариства, що обумовлює необхідність створення мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів (далі – мінімальні запаси) відповідно до Директив Європейського Союзу та з урахуванням практики держав – членів ЄС [1].

В даному випадку слід також зазначити, що питання енергетики чітко визначені в підписаних євроінтеграційних актах України. До таких документів належать, зокрема:

1). Меморандум між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі від 1 грудня 2005 року, який на сьогодні втратив чинність, проте, визнав що Україна та ЄС мають спільні інтереси в енергетичній галузі, і як ЄС, так і Україна можуть мати користь від інтеграції своїх енергоринків, тим самим підвищуючи, рівень енергетич-

ної безпеки Європейського континенту. Також визнана необхідність поступового впровадження Україною *acquis* ЄС у галузі енергетики, що є важливим кроком на шляху до мети України поступової економічної інтеграції з ЄС і поглиблення політичної співпраці з ЄС [2].

Також у Плані дій щодо підвищення безпеки енергопостачання та транзиту вуглеводнів було встановлено, що в рамках спільної групи технічної підтримки, серед іншого, буде реалізовано сприяння процесу гармонізації технічних норм і стандартів, що застосовуються у вуглеводневій галузі України, з промисловими методами ЄС; надання допомоги Україні у впровадженні норм і правил ЄС, що застосовуються у нафтогазовому секторі (директиви щодо газу, специфікацій та якості нафтопродуктів); надання допомоги Україні у реалізації її національної стратегії безпеки поставок нафти [2].

2). Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка передбачає посилення співробітництва у сфері енергетики, з урахуванням зобов'язань Сторін стосовно виконання Договору про заснування Енергетичного Співтовариства; посилення енергетичної безпеки, сприяння розвитку належної інфраструктури та посиленню ринкової інтеграції та регуляторної адаптації до ключових елементів *acquis* ЄС, сприяння енергетичній ефективності та використанню поновлюваних джерел енергії, а також намагання досягти високого рівня ядерної безпеки [3];

3). Меморандум про взаєморозуміння щодо Стратегічного Енергетичного Партнерства між Україною та Європейським Союзом спільно з Європейським Співтовариством з атомної енергії від 24 листопада 2016 року, яким передбачено, що Сторони прагнуть до зміцнення взаємної енергетичної безпеки на основі принципу солідарності та довіри та для успішної реалізації своїх намірів Сторони мають намір продовжувати свою співпрацю у нафтовому сек-

торі, у тому числі з метою забезпечення безпечного та надійного транзиту сирової нафти територією України та реалізації проектів з диверсифікації, а також задля створення Україною системи мінімальних запасів сирової нафти та нафтопродуктів. Сторони також ставлять собі за мету забезпечити розвиток діючої або, у разі необхідності, нової нафтової інфраструктури, що призведе до ефективнішої її інтеграції у європейську мережу нафтопроводів [4].

Таким чином, передумови для успішної реалізації формування мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів входить в євроінтеграційний план України, що свідчить про ціннісний та вкрай важливий напрям розвитку даної сфери для нашої держави.

Метою вищезгаданої Концепції, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1498-р також визнано підвищення рівня енергетичної безпеки держави шляхом створення ефективної системи захисту національної економіки від зменшення обсягу постачання нафти і нафтопродуктів або його припинення. Уряд зазначає, що досягнення зазначеної мети передбачає створення мінімальних запасів, що з урахуванням обсягу власного видобутку нафти гарантує наявність 90-денного обсягу внутрішнього споживання нафти і нафтопродуктів відповідно до стандартів ЄС, визначених Директивами Ради 68/414/ЄЕС від 20 грудня 1968 р., 98/93/ЄС від 14 грудня 1998 р., 2006/67/ЄС від 24 липня 2006 р. щодо зобов'язань держав – членів ЄС підтримувати мінімальні запаси сирової нафти і/або нафтопродуктів та забезпечувати їх зберігання, оновлення та використання [1].

З даного акту, який відображає напрямки та інструменти державної політики, зрозуміло, що створення мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів є частиною енергетичної безпеки держави. Для подальшого аналізу тривалого періоду розвитку даної сфери відносин необхідно проаналізувати теоретичні підходи до визначення енергетичної безпеки.

Стратегією енергетичної безпеки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів

України від 4 серпня 2021 р. № 907-р передбачено, що енергетична безпека – захищеність національних інтересів у сфері забезпечення доступу до надійних, стійких, доступних і сучасних джерел енергії технічно надійним, безпечним, економічно ефективним та екологічно прийнятним способом в нормальних умовах і в умовах особливого або надзвичайного стану [5]. Експерти проекту енергетичної безпеки, підготовленого за сприяння USAID зазначають, що енергетична безпека країни – це впевненість у наявності, доступності та можливості стабільно отримувати паливо та енергію належної якості як щодня за звичайних умов, так і у випадку за надзвичайних обставин. Іншими словами, енергетична безпека – це захищеність держави, її громадян та економіки від дефіциту енергії [6].

Проектом Закону України «Про засади державної політики у сфері енергетичної безпеки України» від 13.07.2018 № 8609 передбачено, що енергетична безпека – це стан функціонування паливно-енергетичного комплексу та національної економіки в цілому, за якого усі споживачі мають постійний безперебійний доступ до послуг енергозабезпечення у повному необхідному обсязі за прийнятних економічних, екологічних та соціальних умов, існують умови для запобігання та адаптації різким змінам цін на паливно-енергетичні ресурси та умов їх постачання, а інші країни або внутрішні сили не чинять політико-економічного та силового тиску на вибір та провадження енергетичної політики держави [7].

Суходоля О. вважає, що енергетична безпека – це стан захищеності життєво важливих «енергетичних інтересів» особистості, суспільства, держави від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечує безперебійне задоволення споживачів економічно доступними паливно-енергетичними ресурсами прийнятної якості за нормальних умов й у надзвичайних ситуаціях [8].

Таким чином, дієвий механізм створення мінімальних запасів нафти і нафтопродук-

тів є елементом системи енергетичної безпеки з огляду на те, що: впливає на рівень захисту енергетичних інтересів держави; є елементом системи підтримки життєво важливих ресурсів у країні; є складником системи доступу споживачів до природних ресурсів та продуктів їх переробки; безпосередньо впливає на економічну, соціальну, отже і на національну безпеку.

Вагомим досягненням розвитку досліджуваної сфери стало прийняття Верховною Радою України Закону України «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів» від 21.11.2023 № 3484-IX, який визначає правові, організаційні та економічні засади створення і функціонування в Україні системи мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів, а також регулює відносини у зазначеній сфері [9]. Відповідно до положення статті 2 даного Закону, його прийнято для підвищення рівня енергетичної безпеки України та сталого постачання нафти та нафтопродуктів на внутрішній ринок у разі виникнення кризової ситуації на ринку нафти та нафтопродуктів, а також з метою запровадження надійного та прозорого механізму постачання нафти та нафтопродуктів на основі принципу солідарності Договірних Сторін Договору про заснування Енергетичного Співтовариства створюються мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів. Дія Закону поширюється на відносини, що виникають у процесі створення, зберігання, заміни, розкриття, використання, поновлення та реалізації (продажу) мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів, а також виконання плану дій для подолання кризової ситуації на ринку нафти та нафтопродуктів України [9].

Щодо публічного управління у сфері мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів та забезпечення функціонування системи мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів, то вищезазначений закон передбачає серед суб'єктного складу Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому та нафтогазопереробному комплексі, цен-

тральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері статистики [9]. Зазначене дає підстави стверджувати, що дана сфера державного управління є комплексною та потребує злагодженої та скоординованої діяльності визначених суб'єктів владних повноважень, що в свою чергу може ускладнювати процес реалізації поставленої мети, але, з іншого боку, інакшим способом досягнення цієї ж мети є неможливим з огляду на високий рівень значимості потреби створення мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів.

Положення статті 8 передбачає порядок створення і правовий статус мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів. Найголовніше та найважливіше для сучасної енергетичної системи в контексті прийняття даного закону є передбачення, що загальний обсяг мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів мають зберігатися для задоволення потреб внутрішнього ринку України в період кризової ситуації на ринку нафти та нафтопродуктів [9], тобто, дія закону направлена не лише на врегулювання порядку обігу мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів, а на гарантування підтримки енергетичного сектору та енергетичних потреб громадян, споживачів.

Відповідно до положень Директиви 2009/119/ЄС від 14 вересня 2009 року «Зобов'язання держав-членів підтримувати мінімальний рівень резервів сирої нафти та/або нафтопродуктів», «внутрішнє споживання» означає загальні обсяги, обчислені відповідно до Додатку II, що були доставлені в країну для комплексу енергетичного та неенергетичного використання; воно включає поставки для переробного сектору та поставки для промисловості, транспортного сектору, домогосподарств та інших секторів для «кінцевого» споживання; воно включає також власне споживання енергетичного сектору (за винятком палива для нафтопереробних заводів) [10].

Положенням пункту 10 статті 8 передбачено, що мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів створюються суб'єктами ринку, які здійснюють ввезення нафти та/або нафтопродуктів у режимі імпорту, з переліку нафти та/або нафтопродуктів, які ними вводяться в обіг на території України; суб'єктами ринку, які здійснюють діяльність з виробництва нафтопродуктів, з нафти, яка вводиться в обіг, та/або нафтопродуктів, які виробляються та вводяться в обіг відповідно до обсягу і номенклатури, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому та нафтогазопереробному комплексі; суб'єктами ринку, які вводять в обіг газ скраплений, або у газі скрапленому, або в бензинах автомобільних з коефіцієнтом 0,8 до встановленого обсягу мінімальних запасів для газу скрапленого [9]. Тобто законом передбачаються максимально можливі ресурси для формування мінімальних запасів, що позитивно повинно відзначитися на порядку реалізації положень даного нормативно-правового акту.

Позитивно слід оцінити також положення пункту 5 статті 11 закону, яким передбачено, що зберігання мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів може здійснюватися на вибір суб'єкта ринку будь-яким центральним об'єктом зберігання (у розумінні Директиви Ради 2009/119/ЄС) або суб'єктом господарювання держави – члена Європейського Союзу (далі – суб'єкт господарювання ЄС), який має у розпорядженні вільні резервуари, розташовані на територіях держав – членів Європейського Союзу, що межують з Україною, і які зобов'язалися підтримувати мінімальний рівень мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів [9], що відображає спільність намірів та процеси інтеграції України до енергетичного простору та енергетичної політики ЄС.

Окремо законодавцем передбачено врегулювання визначення кризової ситуації на ринку нафтопродуктів та її рівня. Відповідно, виділяються кризова ситуація

рівня попередження та кризова ситуація рівня надзвичайної ситуації. Встановлено, що кризова ситуація на ринку нафти та нафтопродуктів виникає, коли прогнозований попит в Україні є вищим, ніж максимальний потенціал пропозиції, що призводить до порушення балансу постачання і споживання нафти та нафтопродуктів на внутрішньому ринку України у звітному періоді понад граничні показники, визначені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому та нафтогазопереробному комплексі. У разі виявлення ознак кризової ситуації на ринку нафти та нафтопродуктів адміністратор електронної системи репортигу вносить відповідне подання до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому та нафтогазопереробному комплексі. Кризова ситуація не може стосуватися коливань цін на ринку нафти та нафтопродуктів та спричинених ними змін попиту та пропозиції на нафту та нафтопродукти [9].

Варто також зазначити, що даним законом вносяться зміни до ряду нормативно-правових актів, зокрема, Закону України від 29.07.2022 № 2479-IX «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування», Закон України від 14.07.2021 № 1639-IX «Про заходи, спрямовані на подолання кризових явищ та забезпечення фінансової стабільності на ринку природного газу», Закон України від 17.06.2020 № 719-IX «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії», Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії», Закон України від 27.02.2014 № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України», Закон України від 20.02.2003 № 555-IV «Про альтернативні джерела енергії», Закон України від 14.01.2000 № 1391-XIV «Про альтернативні види палива» та ін.

Важливим є також доповнення положення статті 55 Закону України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII частиною другою такого змісту: «2. Не допускається звернення стягнення на нафту та нафтопродукти із складу мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів, на які поширюється дія Закону України "Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів» [11].

**Висновки.** Отже, комплексно проаналізувавши питання створення мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів слід зазначити, що даний крок є важливим

та необхідним на шляху до забезпечення енергетичної стабільності та енергетичної безпеки. Наслідки ворожих атак на територію України спричинили потребу у пошукові нових інструментів вирішення проблемних сфер суспільного життя, однією з яких є енергетика. Концепція мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів також відповідає положенням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та сприяє швидшому наближенню законодавства України до законодавства Європейського Союзу, що в свою чергу пришвидшує процеси інтеграції.

### ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція створення в Україні мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2009 року № 1498-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nras/243201132>
2. Меморандум між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі від 1 грудня 2005 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_694#top](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_694#top)
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_011#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text)
4. Меморандум про взаєморозуміння щодо Стратегічного Енергетичного Партнерства між Україною та Європейським Союзом спільно з Європейським Співтовариством з атомної енергії від 24 листопада 2016 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_003-16#top](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_003-16#top)
5. Стратегія енергетичної безпеки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2021 р. № 907-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2021-p#Text>
6. Що таке енергетична безпека і чому це надважливо для України? USAID : website. URL: <https://energysecurityua.org/ua/u-fokusi/shcho-take-enerhetychna-bezpeka-i-chomu-tse-nadvazhlyvo-dlia-ukrainy/> (дата звернення: 15.03.2024).
7. Проект Закону України від 13.07.2018 № 8609 «Про засади державної політики у сфері енергетичної безпеки України». Liga-zakon : веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6N500A?an=335> (дата звернення: 20.03.2024).
8. Суходоля О. Енергоефективність економіки в контексті національної безпеки: методологія дослідження та механізми реалізації : монографія. Київ, 2006. 400 с.
9. Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів : Закон України від 21.11.2023 № 3484-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3484-20#top>
10. Директива Ради 2009/119/ЄС від 14 вересня 2009 року зобов'язання держав-членів підтримувати мінімальний рівень резервів сирої нафти та/або нафтопродуктів. Державне агентство резерву України : веб-сайт. URL: <https://rezerv.gov.ua/diyalnist/mizhnarodne-spirovbitnytstvo/mznn/direktiva-2009119yes> (дата звернення: 22.03.2024).
11. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2016. № 30. Ст. 542.

### REFERENCES:

1. Kontseptsiiia stvorennia v Ukraini minimalnykh zapasiv nafty i naftoproduktiv na period do 2020 roku [The concept of creating minimum reserves of oil and petroleum products in Ukraine

for the period until 2020] : Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 8, 2009 No. 1498-r. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/243201132> [in Ukrainian].

2. Memorandum mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom pro porozuminnia shchodo spivrobitnytstva v enerhetychnii haluzi vid 1 hrudnia 2005 roku [Memorandum between Ukraine and the European Union on cooperation in the energy sector dated December 1, 2005]. Retrieved from: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_694#topAssociation](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_694#topAssociation) [in Ukrainian].

3. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym Spivtovaryystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony vid 27.06.2014 [Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand, dated June 27, 2014]. Retrieved from: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_011#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text) [in Ukrainian].

4. Memorandum pro vzaiemorozuminnia shchodo Stratehichnoho Enerhetychnoho Partnerstva mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom spilno z Yevropeiskym Spivtovaryystvom z atomnoi enerhii vid 24 lystopada 2016 roku [Memorandum of Understanding on the Strategic Energy Partnership between Ukraine and the European Union together with the European Atomic Energy Community dated November 24, 2016]. Retrieved from: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_003-16#top](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_003-16#top) [in Ukrainian].

5. Stratehiia enerhetychnoi bezpeky [Energy security strategy] : Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of August 4, 2021 No. 907-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2021-p#Text> [in Ukrainian].

6. Shcho take enerhetychna bezpeka i chomu tse nadvazhlyvo dlia Ukrainy? [What is energy security and why is it so important for Ukraine?] (2022, 11 January). USAID: website. Retrieved from: <https://energysecurityua.org/ua/u-fokusi/shcho-take-enerhetychna-bezpeka-i-chomu-tse-nadvazhlyvo-dlia-ukrainy/> [in Ukrainian].

7. Proekt Zakonu Ukrainy vid 13.07.2018 № 8609 «Pro zasady derzhavnoi polityky u sferi enerhetychnoi bezpeky Ukrainy» [Draft Law of Ukraine dated July 13, 2018 No. 8609 «On the principles of state policy in the field of energy security of Ukraine»]. Liga-zakon: website. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6N500A?an=335> [in Ukrainian].

8. Sukhodolya, O. (2006). Enerhoefektyvnist ekonomiky v konteksti natsionalnoi bezpeky: metodolohiia doslidzhennia ta mekhanizmy realizatsii [Energy efficiency of the economy in the context of national security: research methodology and implementation mechanisms]: monograph. Kyiv. 400 p. [in Ukrainian].

9. Pro minimalni zapasy nafty ta naftoproduktiv [On minimum reserves of oil and oil products] : Law of Ukraine dated November 21, 2023 No. 3484-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3484-20#top> [in Ukrainian].

10. Dyrektyva Rady 2009/119/IeS vid 14 veresnia 2009 roku zoboviazannia derzhav-chleniv pidtrymuvaty minimalnyi riven rezerviv syroi nafty ta/abo naftoproduktiv [Council Directive 2009/119/EC of September 14, 2009, obligating member states to maintain a minimum level of reserves of crude oil and/or petroleum products]. State Reserve Agency of Ukraine: website. Retrieved from: <https://rezerv.gov.ua/diyalnist/mizhnarodne-spivrobitnytstvo/mznn/direktiva-2009119yes> [in Ukrainian].

11. Pro vykonavche provadzhennia [On executive proceedings]: Law of Ukraine dated June 2, 2016 No. 1404-VIII. Information of the Verkhovna Rada (VVR). 2016. No. 30. Art. 542 [in Ukrainian].